

CHRISTELIJKE ETHIEK VAN PARTNERRELATIES EN SEKSUALITEIT

academiejaar 2020-2021

ILSE CORNU

INLEIDING:

- Realiteit
- Antwoord van de Kerk op die realiteit
- Reactie van de maatschappij op dat antwoord van de Kerk
- Amoris Laetitia

BASIS:

Ethisch zinmodel +
christelijke grond en horizon +
sacrament van het huwelijk

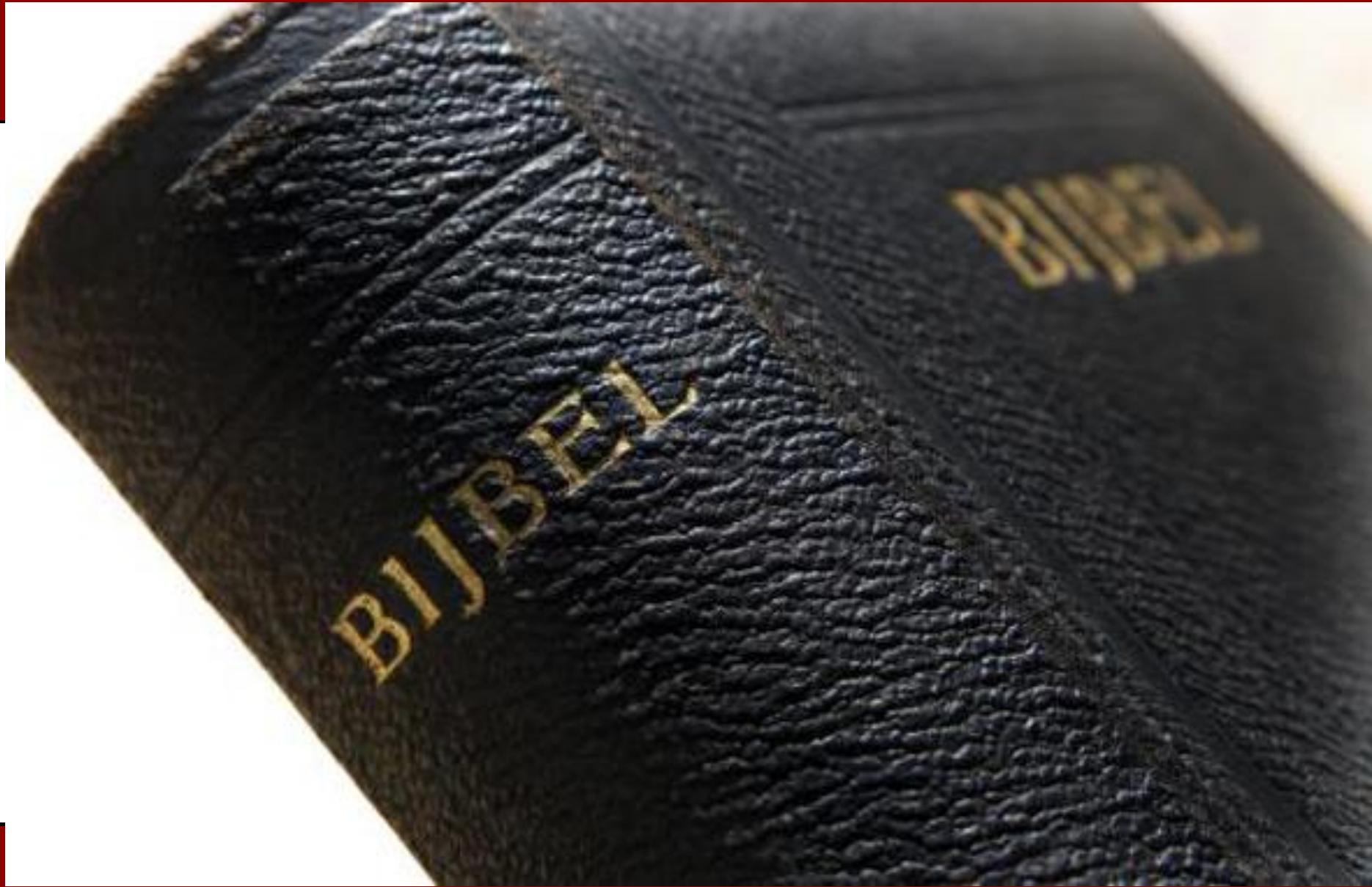
TOEPASSINGEN:

- Tieners
- Holebi's
- De vruchtbare mens

CHRISTELIJKE GROND EN HORIZON

CHRISTENEN:

- eigen perspectief op menswaardigheid en geluk
- vanuit specifieke geloofsbronnen

Ilse Cornu - christelijke ethiek van partnerrelaties en seksualiteit

CHRISTELIJKE GROND EN HORIZON

- Bijbel en traditie over lichamelijkheid en seksualiteit:
 - meerduidige interpretatie
 - vier grondmotieven
 - vier uitnodigingen
- Sacrament van het huwelijk: aanbod met kwaliteitslabel

1 GODSGESCHENK

Bijbels grondmotief

Mens is beeld van God in
seksueel verschil (Gn 1,27)
en in **genietende hartstocht**
(Gn 2,23)

Hooglied: loflied op **erotiek**

Liefde (agapè): vele dimensies

1 GODSGESCHENK

2 scheppingsverhalen in Genesis:

Gen 1,27: “En God schiep de mens als zijn beeld; als het beeld van God schiep Hij hem; mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen.”

→ benadrukt verschil

(° ttv Babylonische ballingschap 587-536 ACN)

Gen 2,23: “Eindelijk, dit is been van mijn gebeente en vlees van mijn vlees!”

→ benadrukt gelijkheid

(° ttv Koning Salomo 972-932 ACN)

1 GODSGESCHENK

Eerste (priesterlijk) scheppingsverhaal (Gen 1,1-2,4a) benadrukt verschil

- Afscheiden/onderscheiden als dynamiek van de schepping: licht – duisternis, water boven – onder hemelgewelf, dag – nacht, verschillende dieren enz.
- Scheiden = onderscheiden; 'differentiatiedynamiek' = overwinning van de chaos door geordende kosmos
- Niet enkel tot *aan*, maar tot *in de mens* (verschil in het vlees ingetekend → lichaam als bron van zin en betekenis, heteronoom voorgegeven!)
- Seksueel verschil is geen straf of vloek (androgyn mythe) maar *zegen*: "zeer goed!"
- Eenheid ligt niet in (verloren) verleden maar in (te bouwen) toekomst ('verbond')

1 GODSGESCHENK

- OT verzet zich tegen idolatrische seksualiteitsbeleving als versmelting/fusie met het goddelijke
- Seksueel verschil als 'oergegeven' vóór de tijd (Jezus: 'in het begin'; cf. Mt 19,1-12); geen culturele uitvinding
- Seksueel verschil als objectieve grens (ik ben niet de andere, ik ben niet alles) én uitnodiging tot dialoog (wederzijdse verrijking)
- Tegelijk oproep tot creativiteit én oorsprong van kwetsbaarheid: aantrekking door én angst voor de andere
- Seksueel verschil staat voor vruchtbaarheid (Gen 1,28): vruchtbaarheid enkel vanuit radicaal verschil; Lacan: 'le désir, c'est le désir de l'autre'

1 GODSGESCHENK

Gen 1 relateert tegelijk seksueel verschil t.o.v. *gelijkheid*

- Voorrang van 'de mens/*adam*' op het verschil:
V. 26: "En God zei: 'Nu gaan Wij *de mens* maken, als beeld van Ons, op Ons gelijkend..." [27a] En God schiep *de mens* als zijn beeld; als het beeld van God schiep Hij *hem* [ENKELVOUD!]."
V. 27b: "mannelijk en vrouwelijk schiep Hij *hen* [MEERVOUD!]."
- Bijbels monotheïsme suggereert overschrijding van (seksueel) verschil: de éne 'scheppergod' waarborgt universele waarde van mens als man/vrouw
- Beeld van God: 'de mens' als dusdanig of/en als man en vrouw in complementariteit?
- 'Op Ons gelijkend' verwijst naar mede-schepping door de mens (waarbij seksueel verschil van fundamenteel belang is)

1 GODSGESCHENK

Tweede (Jahwistisch) scheppingsverhaal (Gen 2,4b-25) benadrukt gelijkheid

- God als pottenbakker, de mens (*adam*) geboetseerd uit stof van de aarde (*adamah*) → mens onderworpen aan kosmische krachten
- Mens bezielde door inblazen van levensadem → levensprincipe = ontvangen autonomie (heteronomie én autonomie)

1 GODSGESCHENK

- 'Paradijs' betekent niet leven in onmiddellijkheid ('lusttuin') maar impliceert reeds 'bemiddelingen': dubbele, funderende wet (Gen 2,15-17):
 - wet van de arbeid → cultuur (Gen 2,15)
 - verbod om van "boom van kennis van goed en kwaad" (cf. Gen 2,9b) te eten (Gen 2,16-17) → eigen grenzen/tekorten respecteren; gaat in tegen *verlangen* naar almacht en alwetendheid
- Hier is enkel sprake van "de mens" (vóór verschil)

- Mens is “eenzaam”; God beslist om hem een hulp (= *ezer* = “tegenover” = wederkerig toeverlaat) te maken “die bij hem past” → mens als relationeel wezen
- eerste poging (dieren) mislukt → verschil mens-dier te groot
- tweede poging: schepping van vrouw - uit de rib (niet uit aarde!)
 - uit dezelfde natuur
 - geen tweede mens naast Adam
 - relatie ingebed in gemeenschappelijke menselijke natuur:

‘Eindelijk! Déze is waarlijk been van mijn gebeente en vlees van mijn vlees!’ (Gen 2,23a)

1 GODSGESCHENK

Conclusie vanuit scheppingsverhalen:

Bijbel:

- benadrukt **gelijkheid** van man en vrouw op basis van gemeenschappelijk menszijn; Gen 2: man en vrouw niet vreemd aan elkaar maar uit 'één vlees' (Cfr. Ps 63,9)
- benadrukt tegelijk seksueel **verschil**; Gen 1: enkel als man en vrouw is de mens beeld van God

→ dialectische spanning tussen verschil en gelijkheid: 'eenheid-in-verscheidenheid'

→ verschil ('niet-kennen') als vertrekpunt voor relatie=zoeken naar eenheid

1 GODSGESCHENK

Uitnodiging: leven als genietende mensen

lange traditie van **argwaan**:
seksualiteit minderwaardig
want **dierlijk** en
bedoeld voor voortplanting
(*cohonestatio*)

Pius XI – Casti Connubii (1930):
in huwelijk gaat liefdesintentie
vooraf aan voortplantingsintentie

Kerkvader Augustinus

1 GODSGESCHENK

Vat II - **Gaudium et Spes nr. 48-49** (1965):
huwelijk = diepe levens- en liefdesgemeenschap waarvan seksualiteit de uitdrukking, voltooiing en bevordering is

1 GODSGESCHENK

Johannes Paulus II: **theologie van het lichaam:**
symbolische seksualiteit als gave Gods

1 GODSGESCHENK

Benedictus XVI: **Deus Caritas est** (25 jan 2006):
Eros = goddelijke **liefdeskracht**, voorproef op de hemel

1 GODSGESCHENK

Paus Franciscus: **Amoris Laetitia** (19 maart 2016):
over passionele en erotische liefde (nrs 142-161) als goddelijke
gave en delen in de verrijzenis (AL 317)